Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-פרייז
בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעם
ערסטען בלאטטעס.

די רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ׳ 1,
וואָהין מאן אויך די פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָכענטליך
מאנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג.
אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פֿיערטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ ע׳-וו׳.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פֿיערטעליעהריג 2 " 75 " "

Nr. 15, איילפֿטער יאהרגאנג פעסט, מאָנטאג י׳ שבט ד.ת׳ר׳ל׳ט׳. Pest, den 3 Feber 1879.

אים דעם אונגארישען רייכסטאגע.

די רייכסטאגס-זיטצונג פֿאָם 1-טען דיעזעס האטטע צום הויפט-געגענשטאנדע די בעשפרעכונג איבער די אין רוסלאנד הערשענדע כאָלערא-ארטיגע קראנקהייט. צווייא הערפֿאָרראגענדע מיטגליעדער דעס פארלאמענטס ערגריפֿפֿען היעביי דאס וואָרט. דער ערסטע רעדנער וואר דער פֿיהרער דער אייסערסט לינקען, הערר ערנסט שימאָני; דער צווייטע רעדנער היגעגען וואר הערר שטעפֿאן מארקים, איין מיטגליעד דער רעגיערונגס-פארטייא.

הערר ערנסט שימאָני בראכטע איינען בעשלוס-אנטראג איין, וועלכער פֿאָן 10 מיטגליעדערן זיינער פארטייא אונטערצייכנעט וואר. דיעזער לויטעטע וויא פֿאָלגט:

„געעהרטעס הויז! עס איזט נינמעהר אונשטרייטיג, דאס די אין רוסלאנד הערשענדע קראנקהייט אנשטעקענדער נאטור איזט, וועלכע איבערדיעס פֿאָן דען געלעהרטעסטען ארצטען אלס „אָריענטאלישע פעסט" ערקלערט וואורדע. — עס איזט פֿערנער אונשטרייטיג, דאס עס געגען די פֿערברייטונג דיעזער געפֿעהרליכען קראנקהייט קיין אנדערעס מיטטעל גיבט, אלס די פֿאָללשטענדיגע אבשפערונג אונזערער גרענצען פֿאָן רוסלאנד. מעהרערע שטאאטען, די פֿאָן רוסלאנד ענטפֿערנטער זינד אלס אונזערע מאָנארכיע, האבען דענן אויך צור פֿערהיטונג איינער איינשלעפפֿונג דער קראנקהייט איינע פֿאָללשטענדיגע אבשפערונג איהרער גרענצען אין אויסזיכט גענשטעללט. דער מיניסטער דעס אייסערן, גראף אנדראשי, האט זיך עבענפֿאללס דאצו בעוואָגען געפֿיהלט, געמיינשאפֿטליך מיט דייטשלאנד אייניגע שוטצ-מאסרעגעלן צו ערגרייפֿען. אלל דיעס ליעפֿערט נור דען בעווייז, דאס די געפֿאהר איינער איינשלעפפֿונג דער רוסישען קראנקהייט ניכט בלאָס פֿאָרהאנדען, זאָנדערן זאָגאר איינע אייסערסט גראָסע איזט. נון לאָסט זיך אבער איינע זאָלך׳ גראָסע אונד דרינגענדע געפֿאהר ניכט דורך „איינצעלנע פֿערפֿיגונגען" בעזייטיגען, וויא אונזער מיניסטער דעס אייסערן אים פֿעראיינע מיט דייטשלאנד זיא געטראָפֿפֿען. דא מוס עטוואס גאנצעס, דורכגרייפֿענדעס געשעהען, ווענן די בעפֿאָלקערונג דער מאָנארכיע, נאמענטליך אבער אונגארנס, פֿאָן דער דראָהענדען געפֿאהר פֿערשאָנט בלייבען זאָלל. אנגעזיכטס דיעזער אומשטענדע שטעללען די געפֿערטיגטען פֿאָלגענדען אנטראג: דאס הויז מאָגע די ר ע ג י ע ר ו נ ג אנווייזען, דאס זיא אונזערע גרענצען פֿאָן רוסלאנד זאָגלייך פֿאָללשטענדיג אבשפערע, דאמיט וועהרענד דער דויער דער קראנקהייט יעדער פֿערקעהר מיט דעם רוסישען רייכע גענצליך אויפֿהאָרע! — וויר ווערדען היעדורך איינען דאָפפעל-צוועק עררייכען: ערסטענס, דאס וויר פֿאָר דער קראנקהייט געשיטצט בלייבען; צווייטענס אבער, דאס די איבריגען שטאאטען איהרע גרענצען ניכט געגען א ו נ ס אבשפערען, וואס זיא דאָך טהון מיססטען, ווענן וויר מיט רוסלאנד אונזערן פֿערקעהר פֿאָרטזעטצען!" —

דיעזער בעשלוס-אנטראג ווירד ערסט אין דער דיענסטאג-זיטצונג צור פֿערהאנדלונג געלאנגען. וויר ווערדען עס ניכט אונטערלאססען, איבער דאס ערגעבניס דיעזעס אנטראגעס דעם העררן שימאָני זיינערצייט צו בעריכטען.

נון ערהאָב זיך שטעפֿאן מארקים אונד ריכטעטע אן די רעגיערונג פֿאָלגענדע אינטערפעללאציאָן: „וואס איזט דאס ערגעבניס יענער בעראטהונגען, וועלכע צווישען אונזערער מאָנארכיע אונד דייטשלאנד אין בעצוג אויף די אין רוסלאנד הערשענדע קראנקהייט אבגעהאלטען וואורדען? וועלכע זינד די מאסרעגעלן, די אונזערע רעגיערונג אים פֿעראיינע מיט דער רעגיערונג דייטשלאנדס צור פֿערהיטונג איינער איינשלעפפֿונג דיעזער קראנקהייט ש אָ ן י ע ט צ ט ערגרייפֿט? איזט אויסזיכט פֿאָרהאנדען, דאס די אונגארישע רעגיערונג אים פֿעראיינע מיט דער רעגיערונג דער אנדערן רייכסהעלפֿטע אונד דען רעגיערונגען דער בענאכבארטען שטאאטען דיעזע מאסרעגעלן ווירד דורכפֿיהרען קאָננען? אָדער ווירד אונגארן זיך גענאָטהיגט זעהען, די נאָטהווענדיגען פֿערפֿיגונגען געגען איינע איינשלעפפֿונג דער קראנקהייט אויף אייגענע פֿייסט צו אונטערנעהמען? האט רומעניען דען רעגיערונגען עסטערייך-אונגארנס אונד דייטשלאנדס זיך אנגעשלאָססען, אום אויך זיינערזייטס געגען די איינשלעפפֿונג דער קראנקהייט דאס נאָטהיגע צו פֿערפֿיגען? וויא שטעהט דיעזע אנגעלעגענהייט בעציגליך סערביענס? האט אויך דיעזעס בעשלאָססען, די נאָטהיגען מאסנאהמען צו ערגרייפֿען? האט די רעגיערונג אללעס פֿאָרבערייטעט, אום נאָטהיגענפֿאללס אויך איינע פֿאָללשטענדיגע גרענצ-אבשפערונג געגען רוסלאנד דורכפֿיהרען צו קאָננען? גלייבט די רעגיערונג, דאס די ארצטליכע קאָממיסיאָן, די נאך רוסלאנד צור ערפֿאָרשונג דער נאטור אונד דעם שטאנדעס דיעזער קראנקהייט ענטזענדעט וואורדע, דאָרט אויך די ביי איהרען ארבייטען נאָטהיגע אונטערשטיטצונג פֿינדען ווערדע? איזט די רעגיערונג געזאָננען, אללע אויס רוסלאנד ערהאלטענען אמטליכען נאכריכטען זאָגלייך צו פֿעראָפֿפֿענטליכען, דאמיט אויך די בעפֿאָלקערונג איבער דען שטאנד דער קראנקהייט גענויע קענטניס האבע? וועלכע נאכריכטען האט די רעגיערונג ביזהער איבער דיעזע האָכוויכטיגע אנגעלעגענהייט אויס רוסלאנד ערהאלטען?"

זאָ ווייט די אינטערפעללאציאָן דעס שטעפֿאן מארקים, די זאָ פֿיעלע פֿראגען ענטהאלט, וועלכע קוים אויף איינמאל בעאנטוואָרטעט ווערדען קאָננען. מיניסטער-פרעזידענט טיסא ערהאָב זיך יעדאָך פֿאָן זיינעם זיטצע, אום אלל דיעזע פֿראגען זאָגלייך אונד אויף איינמאל צו בעאנטוואָרטען. הערר פֿ׳ טיסא זאגטע:

„געעהרטעס הויז! גלייך נאך אויסברוך דער קראנקהייט אין רוסלאנד האט די אונגארישע רעגיערונג אללעס געטהאָן, אום זיך די גלויבווירדיגסטען נאכריכטען איבער דען שטאנד דער קראנקהייט צו פֿערשאפֿפֿען. גלייכצייטיג שטרעבטע זיא דאהין, געמיינשאפֿטליך מיט דער רעגיערונג דער אנדערן רייכסהעלפֿטע אונד מיט דער דייטשען רעגיערונג די געאייגנעטען מאסרעגעלן ערגרייפֿען צו קאָננען. צו דיעזעם צוועקע וואורדען אין וויען צווישען דען פֿערטרעטערן אונגארנס, עסטערייכס אונד דייטשלאנדס איינגעהענדע בעראטהונגען אבגעהאלטען. אין דיעזען בעראטהונגען וואורדען פֿאָלגענדע פונקטע בעשלאָססען: 1) ענטזענדונג איינער ארצטליכען קאָממיסיאָן, וועלכע די נאטור דער קראנקהייט ערפֿאָרשע, וויא אויך די געאייגנעטען מיטטעל, אום די פֿערברייטונג דערזעלבען הינטאנצוהאלטען; — 2) די אויס רוסלאנד קאָממענדען רייזענדען ווערדען, בעפֿאָר זיא איננס אינגערע אונזערער מאָנארכיע דרינגען, איינער ארצטליכען אונטערזוכונג אונטערצאָגען; 3) די איינפֿוהר אללער וואַרען, וועלכע פֿאָן דער קראנקהייט אנגעשטעקט זיין קאָננען, איזט אויפֿס שטרענגסטע פֿערבאָטען; 4) זאָללטע עס נאָטהיג ווערדען, זאָ ווירד איינע „קאראנטען" ערריכטעט, וואָצו אללע ערפֿאָרדערליכען פֿאָרבערייטונגען בערייטס געטראָפֿפֿען זינד! — אבוואָהל אונגארן נירגענדס אונמיטטעלבאר אן רוסלאנד גרענצט, האבע איך שאָן דאס נאָטהיגע פֿערפֿיגט, דאס אללע בעהאָרדען אן אונזערען גרענצען, זאָבאלד זיא פֿאָן מיר איין טעלעגראמם ערהאלטען, איבעראלל אונפֿערציגליך „קאראנטענ-אנשטאלטען" ערריכטען. איך האבע אבער אויך דען מיניסטער דעס אייסערן ערזוכט, אללעס פֿאָרצובערייטען, אום אים דרינגענדען פֿאללע איינע פֿאָללשטענדיגע גרענצשפערונג דורכפֿיהרען צו קאָננען. רומעניען האט פֿערשפראָכען, אויך זיינערזייטס די נאָטהיגען שוטצ-מאססעגעלן צו ערגרייפֿען. איך האבע מיר איבריגענס דאס רעכט פֿאָרבעהאלטען, דאריבער צו וואכען, דאס רומענישערזייטס אין דיעזער בעציעהונג ניכטס אונטערלאססען ווירד, דא יא רומעניען אן אונזער לאנד גרענצט. זאָללטע יעדאָך רומעניען טראָטצדעם פֿאָן דער רוסישען קראנקהייט היימגעזוכט ווערדען, זאָ ווערדען וויר נאטירליך אויך געגען רומעניען די גרענצ-שפערע דורכפֿיהרען. מיט סערביען האבען וויר דיעסבעציגליך ניכט אונטערהאנדעלט. דאָך איזט עס מיר בעקאננט, דאס סערביען אים אייגענעם ענטשליסע דיעזעלבען מאסרעגעלן ערגרייפֿט, די אויך אונזערזייטס אלס צוועקמעסיג בעצייכנעט וואורדען. אויך איטאליען האט די געאייגנעטען שוטצ-מאסנאהמען געטראָפֿפֿען. — וואס אונזערע ארצטליכע קאָממיסיאָן בעטריפֿפֿט, אונטערליעגט עס קיינעם צווייפֿעל, דאס זיא אין איהרען ארבייטען פֿאָן דער רוסישען רעגיערונג די ערפֿאָרדערליכע אונטערשטיטצונג ערהאלטען ווערדע, דא עס יא עבען אים אינטערעססע רוסלאנדס ליעגט, דער אייפֿגערעגטען וועלט איבער נאטור אונד שטאנד דער קראנקהייט קלארהייט צו ביעטען! — די נאכריכטען, וועלכע אונזערער רעגיערונג צוגעהען ווערדען, ווירד זיא זאָגלייך צור אללגעמיינען קענטניס בריגנען. ביזהער האט זיא נור ערפֿאהרען, דאס די קראנקהייט אין רוסלאנד אבגענאָממען. דאָך קאנן מאן הייטע ניכט וויססען, אָב די אבנאהמע אין פֿאָלגע דער שטארקען קעלטע איינגעטרעטען, אָדער אָב די קראנקהייט ווירקליך אים ערלאָשען בעגריפֿפֿען איזט. וויר האבען פֿערנער ערפֿאהרען, דאס רוסלאנד זעלבסט דען אנגעשטעקטען אָרטשאפֿטען געגענאיבער איינע זעהר זאָרגפֿעלטיגע אבשפערונג דורכגעפֿיהרט. עס איזט דאהער צו האָפֿפֿען, דאס די קראנקהייט אויף די וועניגען אנגעשטעקטען אָרטשאפֿטען בעשרענקט בלייבט, אין וועלכעם פֿאללע אונזערזייטס איינע פֿאָללשטענדיגע גרענצ-שפערע געגען רוסלאנד גאר ניכט נאָטהיג זיין ווירדע!"

דיעזע אנטוואָרט דעס מיניסטער-פרעזידענטען וואורדע פֿאָם גאנצען פארלאמענטע „צור קענטניס" גענאָממען. וויר קאָננען עס שאָן פֿאָראויס זאגען, דאס דער אנטראג דעם העררן שימאָני אין דער דיענסטאג-זיטצונג דורכפֿאללען ווערדע!

בליט-לאבע אויף דעם באָדען ליעגען. נעבען דעם טאָדטען קאָרפער לאגען איין קליינעס, בלוטיגעס טאשען-מעססער אונד איינע וועסטע מיט מעססינג-קנאָפּפען. ביידע געגענשטענדע געהאָרטען ניכט דעם ערמאָרדעטען. — אלס דיא אנצייגע ביים שטראפגעריכטע געמאכט וואורדע, ערשיען זאָגלייך איין אונטערזוכונגס-ריכטער אונד איין שטאאטס-אנוואלט. דא שטעללטע עס זיך הערויס, דאס דער קאָפּפער דעם ערמאָרדעטען ערבראָכען וואורדע. אללע געגענשטענדע, אלס קליידונגס-שטיקע אונד וועשע, וואַרען אויס דעמזעלבען פערשוואונדען. אים קאָפּפער זעלבסט פאנד זיך בלאָס איין בריעף פאָר, אין וועלכעם פאָלגענדעס צו לעזען וואר: „פעסט 29-טען יענער, אין דער מיטטערנאכטס-שטונדע. איך הייסע פאָפּפ איללעש, בין 24 יאהרע אלט; אָבגלייך מיללער-געזעללע, האבע איך זייט לענגערער צייט קיינע ארבייט אונד מוססטע אלס טאגלאָהנער מיין בראָד פערדיענען. זייט 17 טאגע שלאפע איך אין דיעזער קאממער, דא מיר דער לעהר-יונגע אויס פריינדליכקייט היער נאכט-קווארטיער גאב. נון קאם איך אויף דען געדאנקען, דען לעהר-יונגען צו ערמאָרדען. — ווענן מיך דיא פאָליציי זוכט, זאָ מאָגע זיא וויססען, דאס איך דיא נעכסטען 3 טאגע אין שאראָקשאר (איינעם דאָרפע אונווייט פעסט) מיך אויפהאלטען ווערדע. עס איזט דיעס דער דריטטע מאָרד, דען איך פעראיבט האבע. פאָפּפ איללעש." — אויף דער ריק-זייטע דעס בריעפעס שטאנדען פאָלגענדע ווארטע: „פאָר זעכס יאהרען וואר איך ביי זיינען עלטערן קימשער. זייט יענער צייט האבע איך דיעזעס יונגען ראכע געשוואָרען." — עס ליעגט אויף דער האנד, דאס דער רויב-מאָרדער דיעזען בריעף נור דעסהאלב געשריעבען, אום דיא פאָליציי צו טיישען. אים גאנצען בריעפע איזט נור איינע בעהויפטונג ווירקליך וואהר. וויא דיא נאכבארס-לייטע ערצעהלען, האט דער לעהר-יונגע, דער איין זעהר גוטעס הערץ האטטע, איינעם פרעמדען ארבייטער ווירקליך מעהרערע נעכטע הינדורך ערלויבט, אין זיינער קאממער צו איבערנאכטען. דער לאהן פיר דיעזען עדעל-מוטה וואר ליידער דער מאָרד. איין געוויססער פאָפּפ איללעש עקסיסטירט ווירקליך, דער אלס פערברעכער בעקאננט איזט; אללעין דיעזער בעפינדעט זיך געגענווערטיג היער אין פעסט הינטער שלאָס אונד ריעגעל. דיעזער האט אלזא דען מאָרד אונמאָגליך פערראיבען קאָננען. אינדעם איזט עס לייכט מאָגליך, דאס דער מאָרדער מיט דעם פאָפּפ איללעש, דעססען נאמען ער בענוטצט האט, וואָהל בעקאננט איזט. דורך איין שארפעס פערהאָר קאָננטע מאן פיעללייכט עבען פאָן פאָפּפ איללעש דען נאמען דעס ווירקליכען מאָרדערס ערפאהרען. איבריגענס דירפטען אויך דיא פאָרגעפונדענען געגענשטענדע, דאס בערייטס ערוועהנטע מעססער אונד דיא וועסטע, דער פאָליציי צור אויפפינדונג דעס מאָרדעס גוטע דיענסטע לייסטען קאָננען. — (אינצווישען וואורדע דער מאָרדער געסטערן אבענדס ווירקליך ערטאפּפט. עס איזט דיעס איין יונגער בורשע אים אלטער פאָן קוים 17 יאהרען. דערזעלבע וואר זאָ לייכטזיניג, דיא געריבטען שטיפעל דעס ערמאָרדעטען זיך אנצוציעהען, וואָראן ער דענן אויך זאָגלייך ערקאננט וואורדע.)

* (דיא פירסטין פאָן רומעניען — גייסטעס-קראנק.) אויף דעם פירסטען-טהראָנע בלייבט איינע מוטטער עבען נור מוטטער. וויא אויס בוקארעסט בעריכטעט ווירד, איזט דיא פירסטין פאָן רומעניען אין פאָלגע דעס טאָדעס איהרעס איינציגען קינדעס גייסטעס-קראנק געוואָרדען. דער אייסערע גלאנץ, וועלכער דען פירסטען-טהראָן אומגיבט, איזט ניכט אים שטאנדע, איין געבראָכענעס מוטטער-הערץ צו היילען. גלייך דעם פירסטען קארל, שטאממט אויך זיינע פרויא אויס דייטשלאנד. איהר אָנקעל איזט אין דייטשלאנד דער בעריהמטע פירסט צו וואלדעק אונד פירמאָנט, דעססען טאָכטער מיט דעם קאָניג דער ניעדערלאנדע זיך פערלאָבט האט. דיעזער טראף זאָעבען אין בוקארעסט איין, אום זיינע ניכטע צו בעזוכען אונד זיא דורך טראָסט-וואָרטע אויפצוהייטערן. אָב איהם דיעס געלינגען ווירד? פיעללייכט עהער אלס דען אַרצטען, דיא ביזהער דיא אונגליקליכע פירסטין בעהאנדעלט האבען. —

* (אונזער ראָמאן.) דער געגענווערטיגע ראָמאן „דאס פערשוואונדענע טעסטאמענט" ווירד נאָך זיבער אונד געוויס שאָן אים נעכסטען מאָנאטע פיבער צו ענדע געפיהרט ווערדען. דאס „ענדע" ווירד איין האָכסט איבערראשענדעס זיין, אונד דען לעזער, דער דיעזען ראָמאן מיט אויפמערקזאמקייט ליעזט, אין בעוואונדערונג אונד שטוינען פערזעטצען. גלייך נאָך שלוס דיעזער געשיכטע בעגיננען וויר וויעדער מיט דער ליעפערונג איינעס נייען ראָמאנס, דער אלל דיא ביזהעריגען אן וויכטיגקייט אונד פיינהייט דעס אינהאלטעס ביי ווייטעם איבערטריפפט. דער לעזער ווירד זיך זעלבסט איבערצייגען, דאס אונזערע פאָראויסזאגע דער פאָלגענדען טהאטזאכע ענטשפּרעכען ווירד. דיאיעניגען, וועלכע אונזערע צייטונג אויך וועגען דעם ראָמאנס פּרענומערירען, מאָגען דיא פּרענומעראציאָן רעכטצייטיג איינזענדען, דאמיט זיא דיא בלעטטער גלייך פאָם אנפאנג דער געשיכטע האבען זאָללען; דא וויר מיט דעם בעסטען ווילען ניכט אימטער אים שטאנדע זינד, דען שפּעטער איינטרעטענדען נייען פּרענומעראנטען דיא בערייטס פערפלאָססענען נוממערן פאָם אנפאנגע דעס ראָמאנס נאכצוזענדען.

בעלגראד 30-טען יענער. דער איטאליענישע אָבערסט נאָלא בעזוכטע פאָר מעהרערען טאגען דען אָרט פלעוונא אונד וואורדע דאָרט דורך איינען פּיסטאָלען-שוס געטאָדטעט.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטריידע-געשעפט. פאָן ווייצען וואר נעכסטען וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט, פערקויפט וואורדען 7000 מטצר.

ווייצען טהייס 200 מעטר-צטר. 78. קילאָ 9.52½ גול. 200 מעטר-צטר. 78. קילאָ 9.40 גולד. — 100 מעטר-צטר. 77.8 קי 9.25 גול. 100 מטרצ. 77. קילאָ 9.20 גול. 100 מטרצ. 76.2 ק' 8.90 גול. 100 מטרצ. 76. ק' 8.20 גול. 600 מטרצ. 67. ק' 8.75 גול. 100 מטרצ. 75.2 ק' 8.15 גול. — באנאטער 1300 מעטרצ. 76.5 קילאָגראמם 8.65 גול. 200 מעטרצ. 71.8 קילאָ. 7.50 גולד. 400 מטרצ. 76.4 קילאָ 8.37½ גולד. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

האפער: 500 מטרצ. 5.42½ גולד.

ווייצען פער פריה-יאהר 8.55—8.60 גול.

האפער פער פריה-יאהר 5.50—5.55 גולד.

קוקורוץ באנאטער פער מאי-יוני 1879, 4.85 — 4.90 גולדען.

רעפס קאָהל פער אויגוסט - סעפטעמבער 12⅞—13 גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. ביים דער אם 30-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואָכענמארקטע וואורדען 2007 שטיק גראָס- אונד 414 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואורדען פערקויפט: 72 שטיק שטיערע, פער שטיק פאָן 68 — 160 גולדען. — 648 אָכסען דאס פאאר פאָן 180—335 גולד. 365 קיהע דאס פאאר פאָן 150—240 גול. 130 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 75—196 גול., 86 שטיק ביפפעל דאס פאאר צו 170—185 גולד., 386 שטיק קעלבער דאס שטיק פאָן 17 — 28 גול. 414 שטיק לעממער דאס פאאר 5 — 6½ גולד. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 50 — 53.50 גולדען קוה-פלייש 48 — 50 גולד., קאלב-פלייש 60 — 80 גולדען ביפפעל-פלייש 40 — 43 גולד.—

לאָטטא-ציעהונג פאָם 29-טען יענער 1878.

הערמאננשטאדט	66	64	51	45	18
לעמבערג	1	35	71	47	34
פראג	49	16	64	34	6

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

שטעללען-געזוך.

געפערטיגטער, דער איין גוטער בעל תפלה, טיכטיגער שו"ב וקורא ומוהל מומחה, איין בעל מגיה ספרי תורה, אים בעזיטצע מעהרערע קבלות אונד צייגניססע מרבנים גאוני זמנינו איזט, אונד איינע גאנץ קליינע פאמיליע האט, ווינשט מר"ח אייר הבע"ל זיינען געגענווערטיגען פאָסטען, וועגען פערבעססערונג זיינער עקסיסטענץ צו וועכסלען. — געפעלליגע צושריפטען בעליעבע מאן צו ריכטען אן

Josef Kaiser in Szirák (Com. Neograd.)

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	—.——.—
"	"	75	—.——.—
"	"	76	7.80— 7.90
"	"	77	8.15 — 8.30
"	"	78	8.50 — 8.65
"	"	79	8.75 — 8.85
"	"	80	8.90— 8.95
"	טהייס	74.	—.——.—
"	"	75.	—.——.—
"	"	76	8.45— 8.55
"	"	77.	8.75 — 8.95
"	"	78	9.15 — 9.25
"	"	79.	9.30 — 9.40
"	"	80	9.45— 9.50
"	פעסטער באָדען	74	—.——.—
"	"	75.	—.——.—
"	"	76	8.10— 8.15
"	"	77	8.25 — 8.35
"	"	78	8.55 — 8.70
"	"	79	8.70 — 8.85
"	"	80	8.95— 9.05
"	וויססעלבורגער	74	—.——.—
"	"	75	—.——.—
"	"	76	8.10— 8.25
"	"	77	8.35— 8.50
"	"	78	8.65— 8.85
"	"	79.	9.—— 9.10

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	5.80 —5.60
גערסטע מאלץ	62	7.20—6.60
גערסטע פוטטער	62	5.75 —5.40
האפער	41	5.60 —5.40
קוקורוץ באנאטער		.——.—
אנדערער	73	4.40—4.30
הירזע		5.25 —4.75

ווייצען	פער	אָקטאָבער	.——
			——
		פריהיאהר	8.55—
קוקורוץ			4.85—
גערסטע			——
האפער		פריה-יאהר	5.50—
			—.—
ראפס			—.—

באללען-מעהל		פל. קר.
נוממער	0	20 80
"	1	20 20
"	2	19 60
"	3	19 80
"	4	17 —
"	5	15 80
"	6	14 80
"	7	12 80
"	8	10 20
"	8½	7 60

שפיריטוס:		
אלטע	פעסטהער ראפינירטע	21,50
נייע	"	27,—

קורז-טאבעללע פאָם 30. יענער

געלד-קורז	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	53
קאיזערליך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	32
נאפאלעאנדאָר	9	33
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	55
20 מארקשטיקע	11	51
[illegible]	1	12

לאָזע	פל.	קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָז גאנצע	312	—
דעטטא פינפטעל	308	—
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָז	108	50
1860-ער גאנצע	115	75
דעטטא פינפטעל	127	—
1864-ער לאָז צו 100 גולדען	143	—
דעטטא 50	142	—
[illegible]	22	—
[illegible]-לאָז	19	75
קרעדיט-לאָז	160	75
[illegible]-לאָז צו 40 גולדען	29	25
[illegible]-לאָז	95	50
[illegible] לאָז	20	75
[illegible] צו 10 גולדען	15	—
[illegible] 20	15	—
[illegible] 40	23	50
פאלפי 40	29	—
[illegible] 10	15	50
[illegible]-לאָז 40	41	—

לאָזע	פל.	קר.
זאלצבורגער לאָז צו 20 גולדען	16	75
[illegible] 40	36	50
[illegible] 20	23	50
[illegible] 100	117	75
דעטטא 50	61	—
וואלדשטיין 20	23	50
ווינדישגרעטץ 20	27	50
אונגארישע פרעמיען-לאָז צו 100 גולד.	79	25
דעטטא צו 50 גולדען	78	75
וויענער לאָז	88	90

ווערטה-פאפיערע	פל.	קר.
אונגארישע גאָלד-רענטע	82	40
אונגארישע [illegible]	80	25
[illegible]-באנאטער	75	50
[illegible]	74	75
גאליציש	85	50
[illegible]	79	75
אונגארישע אייזענבאהנאנלעהען	101	25
[illegible]	82	—
[illegible] דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	95	75
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	83	50
דער אונגארישען [illegible] באָדענקרעדיט אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָצענט	—	—
דעטטא צו 6 פּראָצענט	—	—
דער [illegible]	96	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus.

ליך ווירד דיא רעגיערונג אויך דיעזעם פּונקטע איהרע פֿאַללע אויפֿמערקזאַמקייט צו־ווענדען! — איבער דיא כאָלערא אין רוסלאַנד זינד היער זייט פֿרייטאַג נאָך פֿאָלגענדע דעפּעשען אײנגעטראָפֿפֿען: 1) פּעטערסבורג 1-טען פֿעבער. דאָס רוסישע מיניסטעריאום האַט אויף אנראַטהען דעם רוסישען קאַיזערס דען בעשלוס געפֿאַסט, דאָס דאָרף וועטליאַנקאַ, אין וועלכעם דיא כאָלערא אויסגעבראָכען איזט, גענצליך ניעדערצוברענגען. אויך דיא איבריגען דאָרפֿער, אין וועלכען דיא כאָלערא הערשט, זאָללען גענצליך ניעדערגעבראַנט ווערדען. 2) פּעטערסבורג 1-טען פֿעבער. אין וועטליאַנקאַ אונד אומגעגענד וואַר אַם 30-טען יענגער קיין קראַנקער, אבער אין דעם אָרטע סעליטרען קאַמען אַם 30-טען יענגער צו דען פֿאָרהאַנדענען 2 קראַנקען 6 נייע הינצו, אלל דיעזע זינד נור פֿאָן דען ערקראַנקטען אנגעשטעקט וואָרדען. — גענען דיעזע כאָלערא ניטצט ביז יעטצט נאָך גאַר קיין הייל־מיטטעל. דאָס בעסטע מיטטעל צור פֿערהיטונג דיעזער קראַנקהייט איזט עבען נור, זיך אבגעזאָנדערט צו האַלטען אונד מיט דען ערקראַנקטען ניכט אין דירעקטע אונד ניכט אין אינדירעקטע בעריהרונג צו קאָממען.

* (איין האָהעס־אַמט פֿיר איינען רוסישען יודען!) אויס פּעטערסבורג מעלדעט דער „המליץ“, דאָס דאָרט איין יודע, נאַמענס לודוויג פֿײגענבלאַטט, צום גענעראַל־סעקרעטער דעם שטאַטטהאַלטערס פֿאָן ווארשוי ערנאַננט וואורדע. דיעזע ערנעננונג איזט אַן אונד פֿיר זיך איין ערפֿרייליכעס צייכען, דאָס „האָהע בילדונג“ אויך אין רוסלאַנד צור געלטונג קאָממען מוס, ווענן גלייך דער בעזיטצער דיעזער האָהען בילדונג נור איין יודע איזט! אללײן עס איזט נאָך ערפֿרייליכער, צו ערפֿאַהרען, דאָס דיעזער נייע גענעראַל־סעקרעטער פֿאָרציגליך מיט דען יודישען אנגעלעגענהייטען אין רוסיש־פּאָלען זיך צו בעפֿאַססען האַבען ווירד. דאָס דייטעט דאַרויף הין, דאָס דיא רוסישע רעגיערונג ענדליך דאָך עטוואַס צור העבונג דער פֿערהעלטניססע דער יודען צו טהון געדענקט. עס וואַר אין דיעזעם פֿאַללע געוויס צוועקמעסיג, דאָס זיא מיט דער ערפֿאָרשונג דיעזער פֿערהעלטניססע אין רוסלאַנד איינען יודישען גענעראַל־סעקרעטער בעטרויט האַט, דא דיעזער דאָך דיא ליידען אונד דיא בעדירפֿניססע זיינער אייגענען גלויבענס־גענאָססען אַם בעסטען קעננט. געבע גאָטט, דאָס וויר עס ניר ניכט מיט איינעם נייען רוסישען שווינדעל צו טהון האַבען זאָללען; דער פֿיעללייכט בלאָס צור טיישונג דער אייראָפּעאישען גראָס־מעכטע בעגאַנגען וואורדע! —

* (צור יודען־עמאַנציפּאַציאָן אין סערביען.) אויס דער שטאַדט ניש, וועלכע פֿריהער דער טירקייא געהאָרטע אונד יעטצט אַן סערביען געקאָממען איזט, מעלדעט איינע דעפּעשע פֿאָם 1-טען פֿעבער פֿאָלגענדעס: דיא נאַציאָנאַל־פֿערזאַממלונג האַט איינשטיממיג דיא רעגיערונגס־פֿאָרלאַגע אנגענאָממען, נאָך וועלכער אללע ביזהעריגען בעשרענקונגען דער רעכטע דער יודען אבגעשאַפֿפֿט ווערדען. דיעזע אנגעלעגענהייט מוס אבער נאָך פֿאָם גראָסען סערבישען לאַנדטאַג גענעהמיגט ווערדען. (וויא בעקאַננט, האַט נייא־סערביען מיט דער הויפּט־שטאַדט ניש איינע אייגענע נאַציאָנאַל־פֿערזאַממלונג, דערען בעשלוססע פֿאָם גראָסען לאַנדטאַג אין בעלגראַד גענעהמיגט ווערדען מיססען. נון, דיעזער בעלגראַדער לאַנדטאַג, וועלכער אונלענגסט עבענפֿאַללס אללע בעשרענקונגען דער רעכטע דער יודען אבשאַפֿפֿטע, ווירד יעטצט גאַנץ זיכער דען היערויף־בעציגליכען בעשלוס דער נישער נאַציאָנאַל־פֿערזאַממלונג גענעהמיגען.)

* (איין נייער קריעג דער ענגלענדער.) נאָך זינד דיא ענגלענדער מיט דעם קריעגע אים ווייטען מיטטעל־אזיען ניכט פֿערטיג אונד שאָן האַבען זיא ווידער איינען נייען קריעג אים ווייטען זיד־אַפֿריקאַ איינצונעהמען. וויא בעקאַננט, געהאָרט אויך דיא זידליכסטע שפּיטצע אַפֿריקאַ'ס דען ענגלענדערן. אין דער נאַכבאַרשאַפֿט דיעזער ענגלישען בעזיטצונג בעפֿינדעט זיך איינע בעפֿאָלקערונג אונטער דעם נאַמען „צולו“ — אונד נון האַט דער צולו־קאָניג דען ענגלענדערן דען קריעג ערקלערט, וועלכער בערייטס בעגאָננען האַט. —

* (צו דעם פּרעזידענטענ־וועכסעל אין פּאַריז), וואָריבער וויר בערייטס אין פֿאָריגעם בלאַטטע אויספֿיהרליך בעריכטעטען, האַבען וויר הייטע ניכטס נייעס הינצוצופֿיגען. דיעזע קריזיס נאַהם אין פֿראַנקרייך איינען זעהר רוהיגען פֿערלויף.

* (וואָס זאָלל דאָס ווידער בעדייטען?) איינע דער נייעסטען דעפּעשען ברינגט אויס אדריאַנאָפּעל פֿאָלגענדע מעלדונג: אים לויפֿע דער לעטצטען וואָכע איזט איינע נייע אים 29,000 מאַנן בעשטעהענדע רוסישע אַרמעע אין נאָרד־ אונד זיד־בולגאַריען אײנגעטראָפֿפֿען. דיא רוסישען קאָממאַנדאַנטען ערהיעלטען בעפֿעהל, דיא אַרמעען צו עקסערצירען אונד צו פּריפֿען, אָב זיא יעטצט קריעגס־בערייט דאַשטעהען, אָב מאַן מיט איהנען ווידער איינען גראָסערען קריעג איינעהמען קאָננטע.

* (איין באָזאַרטיגער „משומד“.) דיא בערלינער בלעטטער בעריכטען פֿאָלגענדעס: זייט איינינער צייט האַטטען דיא היעזיגען יידישען דאַמען פֿיעל אויסצושטעהען, דא איין מענש זיא אויף אָפֿפֿענער שטראַסע אײַפֿאַססטע, אום דא איהנען אינ'ס געזיכט צו שפּוקען. דיעזער געמיינע מענש מאַכטע יעדאָך זיינע זאַכע זאָ געשיקט, דאָס מאַן איהן ניע ערווישען קאָננטע. נון האַט איהן ענדליך דיא האַנד דער גערעכטיגקייט ערײלט. דיעזער טאַגע איבערפֿיעל דערזעלבע ווידער איינע דאַמע, דער ער אינס געזיכט שפּוקטע, אונד דאַפֿאָן ליעף. זיא שריע יעדאָך נאָך איינעם זיכערהייטס־וואַכמאַננע, דער דען איבעלטהעטער פֿערפֿאָלגטע. דיעזער פֿליכטעטע וואָהל אין איינען קעללער, וואורדע יעדאָך פֿאָם זיכערהייטס־וואַכמאַננע הערפֿאָרגעצאָגען אונד אויף דיא פּאָליצייא געבראַכט. אים דעם מיט איהם פֿאָרגענאָממענען פֿערהאָרע גיעהט פֿאָלגענדעס הערפֿאָר: דער איבעלטהעטער הייסט יאָזעף מענדעלסזאָהן. אין איינעם אָרטע דייטשלאַנדס אלס יודע געבאָרען, ליעס ער זיך שפּעטער אין אמעריקאַ טויפֿען. זייט יענער צייט בעקינדעטע ער איינען אינגעוואָהנליכען יודענהאַס. פֿאָן אמעריקאַ צוריקגעקעהרט, ליעס ער זיך אין בערלין ניעדער, וואָ ער דאָס וואַכער־געשעפֿט אין זעהר שמעהליכער וויזע בעטרייבט. — אין זיינער וואָהנונג וואורדען צאַהלרייכע יודען־פֿיינדליכע אַרטיקעל אויפֿגעפֿונדען, דיא פֿאָן איהם פֿערפֿאַסט וואָרדען, דאָך ניע ערשיינען קאָננטען, דא ער זעהר פֿעהלערהאַפֿט דייטש שרייבט. וויא עס זיך נון הערויסשטעללט, האַט דיעזער מענש ניכט בלאָס דיא יידישען דאַמען, זאָנדערן אויך דיא מעננער אנגעשפּוקט. דער אונטערשיעד בעשטאַנד בלאָס דאַרין, דאָס ער דיא מעננער פֿירכטעטע, וועסהאַלב ער זיא בלאָס פֿאָן הינטען צו אנשפּוקטע. ערסט ביים אויסציעהען דעם ראָקעס מערקטע דיעזער אָדער יענער יודע, דאָס ער פֿאָן יעמאַנדעם אנגעשפּוקט וואורדע. אין איינעם געשעפֿטע אין זיינער נאַכבאַרשאַפֿט, דאָס פֿיעלע יידישע קונדען האַטטע, פֿערמישטע ער הייפֿיג דאָס געמאַהלענע זאַלץ מיט דעם מעהלע, אום עס דען יידישען קויפֿערן אונברויכבאַר צו מאַכען. מערקווירדיג היעבייא איזט, דאָס דיא פּאָליצייא דיעזען מענשען אלס „פֿעררייקט“ ערקלערטע, אום איהן דער שטראַפֿע צו ענטציעהען. דאָס צייגט ווידער פֿאָן דער יודען־געהעססיגקייט, דיא אויך הייטע נאָך אין דייטשלאַנד הערשט. ווער טיכטיג „וואַכערן“ קאַנן, איזט וואָהל ניכט אלס „פֿעררייקט“ צו בעטראַכטען! אינדעססען איזט יא יעדער יודען־פֿיינד געוויססערמאַסען אלס „פֿעררייקט“ צו בעאורטהיילען!

מיט ערצוואונגענער צערטליכקייט) איך האַבע דיר איינמאַל איינע געשיכטע אויס דער ביבעל ערצעהלט, אין דער עס הייסט, דאָס זיך דיא טאָכטער פֿאָן „יפתח“, דעם געליבדע איהרעס פֿאַטערס ענטשפּרעכענד, אָפּפֿערן ליעס. ווערעסט דו אויך פֿעהיג, דיך צום וואָהלע דיינעס פֿאַטערס אויפֿצואָפּפֿערן?“

טהערעזע ערבלאַסטע, אונד ציטטערנד פֿראַגטע זיא: „וויא מיינסט דו דאָס, ליעבער פֿאַטער?“

„גערעדע הערויסגעזאַגט! קאָננטעסט דו דיך ענטשליעסען, דען העררן שאַנצער צו הייראַטהען?“

„פֿאַטער! ליעבער פֿאַטער! איך אכטע, עהרע, שעטצע אונד בעוואונדערע דיעזען העררן שאַנצער; אבער מיין העריץ, מיינע זעעלע, ווײַלט בייא מיינעם פֿערלאָבטען, בייא אלעקסי.“

„טהערעזע! איך וויל דיר ניכט זאָגען, וויא אונד ווארום, דאָס זאָללסט דו ערסט שפּעטער ערפֿאַהרען; אבער יעטצט וויל איך דיך נור זאָפֿיעל מערקען לאַססען, דאָס איך צו גרונדע געריכטעט בין, ווענן דיך שאַנצער אום דיך בעווירבט, אונד דו זיינע האַנד ניכט אננעהמען ווילסט. זיעהסט דו, איך געהאָרע יעטצט צו דען רייכען איזראַעליטישען ווײַעס, ווענן דו אבער דיא בעווערבונג שאַנצער'ס צוריקווייזעסט, דאַנן בין איך מאָרגען רואינירט, בין אלס רייבער אונד בעטריגער פֿערשריען, ווערדע מיט שאַנדע אונד שפּאָטט אויס מיינער בעזיטצונג הינויסגעוואָרפֿען. איך שוואָרע עס דיר צו, דאָס דעם זאָ איזט! אללע בראַווען יידישען טעכטער געהאָרכען דעם וויללען איהרער עלטערן בייא דער וואַהל דעס מאַננעס — אונד זאָ האָפֿפֿע איך, דו ווערדעסט דיינעם פֿאַטער געהאָרכען — אונד דיא ברויט, דאָס וויב, דעם העררן שאַנצער ווערדען.“

איין שטראָם פֿאָן טהרענען אויס טהערעזעס אויגען וואַר דיא אנטוואָרט.

„אָ, איבער אייך מעדכען, דאָס איהר גלייך מיט דעם ווײנען קאָממט! מיינסט דו דען, דאָס יעדער דען געגענשטאַנד זיינער ערסטען ליעבע בעקאָממט! וויא אָפֿט וואַר עס שאָן דער פֿאַלל, דאָס איין מעדכען מיט איינעם געליעבטען ברייטיגאַם פֿערלאָבט וואַר, דיא פּאַרטיע וואַר אבער נאַכהער ווייטענס דער עלטערן ריקגענגיג געמאַכט, דאָס מעדכען הייראַטעטע איינען אנדערן — אונד וואַר דאָך אין דיעזער עהע גליקליך! ווענינג פֿאָן ביידען געשלעכטערן ווערדען יע מיט דעם געגענשטאַנדע איהרער ערסטען ליעבע פֿעראייניגט; אבער ווענן מאַן ענדליך פֿערהייראַטעט איזט, ווירד מאַן אנאייננאַנדער געוואָהנט אונד ליעבט זיך. וויא מאַנכעס וויב, דאָס איהרען ערסטען מאַנן זאָ אונענדליך ליעבטע, הייראַטעט דאַנן אלס וויטווע איינען אנדערן מאַנן — אונד ליעבט אויך דיעזען צווייטען! — טהערעזע! ווענן דו איינמאַל מיט שאַנצער פֿערהייראַטעט זיין ווירסט, ווירסט דו דיך פֿיעללייכט היער אונד דא מיט איינעם זייפֿצער אַן דיינע ערסטע ליעבע ערינערן; אבער דו ווירסט דיא פֿפֿליכט אלס וויב דיינעם מאַננע געגענאיבער ניע פֿערגעססען.“

טהערעזע שטוינטע איבער דיעזע וואָרטע איהרעס פֿאַטערס. זאָ פֿילאָזאָפֿיש האַט ר' יעקב פֿיעללייכט נאָך ניע געשפּראָכען. — ר' יעקב בעגאַב זיך אין זיין שרייב־ציממער — אונד ליעס זיינע טאָכטער אללײן צוריק.

אין זיינעם שרייב־ציממער שריעב ר' יעקב דירעקט איינען אבזאָגע־בריעף אַן אלעקסי. ר' יעקב וואוסטע זעהר פֿיעלע גרינדע אנצוגעבען, ווארום ער זיינע טאָכטער דעם אלעקסי ניכט געבען קאָננע, אונד צום שלוסע זיינעס בריעפֿעס שריעב ער אויך דעם אלעקסי דיאזעלבע פֿילאָזאָפֿיע, דיא ער זיינער טאָכטער זאַגטע, דאָס ער זיך טראָסטען מאָגע, דאָס ער אלס געאַכטעטער יונגער מאַנן באַלד איינע בעססערע פּאַרטיע מאַכען ווערדע, בייא דער ער אַן זיינער ערסטען ליעבע גענצליך פֿערגעססען מאָגע.

ר' יעקב צוואַנג זיינע טאָכטער, דאָס אויך זיא אַן אלעקסי איינען אבזאָגע־בריעף שרייבע. אלס פֿאָלגזאַמע טאָכטער שריעב טהערעזע איינינע צייילען, זיא באַט איהרען געליעבטען, ניכט צו אנטוואָרטען, זיא שפּראַך דאַבייא אבער זאָ פֿיעל מילדעס אונד טרויערפֿאָללעס געפֿיהל אויס, דאָס מאַן אויס דען צייילען הערויסלעזען קאָננטע, דאָס זיא נור געצוואונגענער ווייזע דיעזער ליעבע ענטזאַגטע. —

מאַן קאַנן זיך דענקען, וויא ניעדערשמעטטערנד דיעזע בריעפֿע אויף אלעקסי ווירקטען. אלעקסי טרויטע זיינען אויגען ניכט, ער לאַז דיא בריעפֿע ציטטערנד צו ווידערהאָלטען מאַלען. דיא בוכשטאַבען פֿלאָגען וויא ניפּטיגע אונד מאַרטערנדע פּפֿיילע אין זיין העריץ; אבער דיא בריעפֿע וואַרען לײדער ניכט געפֿעלשט, ער קאַננטע יא דיא שריפֿט, ער וואַר גאַנץ בעטייבט, אלס אָב איין פֿאַללענדער שטיין זיין געהירן געטראָפֿפֿען העטטע.

דאָס איינציגע ליכט אין דיעזער פֿינסטערן פֿערווירונג וואַרען איהם דאָך נאָך דיא מילדען צייילען זיינער געליעבטען, וועלכע אין איהם נאָך איינען פֿונקען דער האָפֿפֿנונג אויפֿקאָממען ליעסען. (פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(א י ב ע ר ד י א כ אָ ל ע כ א - א ר ט י ג ע ק ר א נ ק ה י י ט א י ן ר ו ס ל א נ ד) וואָללען וויר פֿאָן צייט צור צייט דיא וויכטיגסטען בעריכטע פֿעראָפֿפֿענטליכען. אויס אסטראכאן טעלעגראפֿירט דער פֿאָרשטאנד דער דאָרטיגען געלד- אונד וואארען-באָרזע פֿאָם 31-טען פֿאָריגען מאָנאטס פֿאָלגענדעס: „דיא נאכריכטען איבער דיא כאָלערא-אַרטיגע קראנקהייט, דיא אין היעזיגעם רעגיערונגס-בעצירקע איינגעטרעטען, זינד זעהר איבערטריעבען. היער אין אסטראכאן איזט דיעזע קראנקהייט גאר ניכט איינגעטרעטען, וואָהל אבער אין איינִיגען פֿאָללשטענדיג אבגעשפּערטען דאָרפֿערן, דיא אבער פֿאָן אסטראכאן 200 ווערסט ענטפֿערנט זינד. (ווערסט בעדייטעט אים רוסישען איינע מיילע. עטווא 7 רוסישע ווערסט זינד זאָ גראָס אלס 1 דייטשע מיילע. ווענן עס אלזאָ הייסט, דאס דיא פֿאָן דער כאָלערא-אַרטיגען קראנקהייט אנגעשטעקטען דאָרפֿער 200 ווערסט פֿאָן אסטראכאן ענטפֿערנט זינד, זאָ בעטראָגט דיעזע ענטפֿערנונג עבען נור אונגעפֿעהר 28½ דייטשע מיילען.) אין דעם אָרטע וועטליאנקא, וואָ דיא קראנקהייט אייגענטליך ענטשטאנד, גיבט עס זייט 10 טאגען קיינען קראנקען מעהר. אויך אין דען איבריגען דאָרפֿערן דער דאָרטיגען אומגעגענד איזט דיא קראנקהייט פֿאָללשטענדיג געשוואונדען. נור אין א י נ ע ם דאָרפֿע בעפֿינדען זיך געגענווערטיג דרייא קראנקע.“ — זאָ ווייט דער בעריכט דעם פֿאָרשטאנדעס דער געלד- אונד וואארען-באָרזע אין אסטראכאן. — זעלבסטפֿערשטענדליך איזט איינעם בעריכטע זייטענס איינער געלד- אונד וואארען-באָרזע ניכט זעהר צו טרויען. דיא האנדעלס-וועלט אין רוסלאנד האט יא איין זעהר לעבהאַפֿטעס אינטערעססע דאראן, דאס פֿאָרהאנדענזיין דער גאנצען קראנקהייט מאָגליכסט צו פֿערטושען, דאמיט דיא אויספֿוהר דער וואארען פֿאָן רוסלאנד נאך דייטשלאנד, עסטערייך-אונגארן אונד דען איבריגען אייראָפּעאישען שטאאטען ניכט פֿערבאָטען ווערדע. דער עסטערייכישע מיניסטער-פּרעזידענט שיינט יעדאָך אויף דיעזע דעפּעשע איין בעדייטענדעס געוויכט צו לעגען. אין דער רייכסראטהס-זיטצונג פֿאָם 31-טען יענער קאמען נעמליך דיא מאסרעגעלן, דיא געגען דיא איינשלעפּפּונג דער רוסישען קראנקהייט ערגריפֿפֿען ווערדען זאָללען, צור פֿערהאנדלונג. ביי דיעזער פֿעראנלאססונג ערהאָב זיך מיניסטער-פּרעזידענט פֿירסט אויערספּערג אונד זאגטע: איך פֿערזיכערע דאס געעהרטע הויז, דאס דיא רעגיערונג ניכטס אונטערלאססען ווירד, אום דיא בעפֿאָלקערונג דער מאָנארכיע פֿאָר דעם איינדרינגען דער געפֿעהרליכען קראנקהייט צו בעוואהרען. איך מוס יעדאָך פֿאָר איינער איבערטריעבענען פֿורכט אונד ענגסטליכקייט ווארנען, דא עס אין רוסלאנד זעלבסט מיט דעם שטאנדע דער קראנקהייט ניכט זאָ שרעקליך אויסזיעהט, וויא איינִיגע נאכריכטען מעלדען. היער האבע איך עבען איינע דעפּעשע ערהאלטען, וואָראויס הערפֿאָרגעהט, דאס דיא קראנקהייט אויך אין רוסלאנד שאָן אים ערלאָשען בעגריפֿפֿען איזט! — פֿירסט אויערספּערג פֿערלאז נון דיעזעלבע דעפּעשע דעם פֿאָרשטאנדעס דער געלד- אונד וואארען-באָרזע צו אסטראכאן, וועלכע וויר בערייטס אָבען פֿעראָפֿפֿענטליכט האבען. נון, איינע זאָלכע „בערוהיגונג“ פֿיר דאס פֿאָלק שאדעט אללערדינגס ניכט, דא יא ביי עהנליכען פֿעללען עבען דיא אנגסט זעהר שעדליך ווערדען קאנן. אללײן דיא פֿערשיעדענען רעגיערונגען דירפֿען זיך מיט זאָלך בערוהיגענדען נאכריכטען דורכאויס ניכט צופֿריעדען געבען. — אויס בערלין ווירד פֿאָם 31-טען יענער דענן אויך געמעלדעט, דאס דיא קאָממיססיאָן, וועלכע זייטענס דער רעגיערונג צו דעם צוועקקע צוזאממענגעזעטצט וואורדע, אום איבער דיא מאסנאהמען צו בעראטהען, דיא געגען דיא איינשלעפּפּונג דער רוסישען קראנקהייט צו ערגרייפֿען ווערען, איהרע טהעטיגקייט אונאונטערבראָכען אונד מיט פֿאָללעם אייפֿער פֿאָרטזעטצט. אן דער שפּיטצע דער אַרצטליכען קאָממיססיאָן, דיא אין דאס אינגערע רוסלאנד צור ערפֿאָרשונג דער קראנקהייט ענטזענדעט ווירד, שטעהט דער אין גאנץ דייטשלאנד האָכבעריהמטע פּראָפֿעססאָר ה י ר ש. דיעזער שפּראך זיך שאָן יעטצט דאהין אויס, דאס מאן זיך דורך דיא אבנאהמע דער קראנקהייט אין רוסלאנד ניכט טייטשען לאססען דירפֿע. ווענן עס הייסט, דאס אין דיעזעם אָדער יענעם דאָרפֿע קיינע ערקראנקונג אין דען לעטצטען טאגען פֿאָרגעקאָממען, זאָ איזט דיעס איינע נאטירליכע. פֿאָלגע דער גראָססען קעלטע, דיא געגענווערטיג אין יענען רוסישען געגענדען 20 גראד ערדרייכט האט. דאס צייטווייליגע אבנעהמען דער קראנקהייט איזט דעמנאך ניכט אלס איין פֿאָללשטענדיגעס ערלאָשען דערזעלבען צו בעטראכטען, דא דיעזע אים פֿריה-יאהרע מיט ערהאָהטער קראַפֿט וויעדער אויפֿטרעטען קאנן. דיא אַרצטליכע קאָממיסיאָן ווירד פֿאָן בערלין נאך ברעסלוי געהען, וואָ זיא מיט דער עסטערייך-אונגארישען אַרצטליכען קאָממיסיאָן צוזאממענטרעפֿפֿט, אום געמיינשאַפֿטליך מיט דיעזער איבער גאליציען נאך רוסלאנד צו רייזען. אין רוסלאנד זעלבסט ווירד דאס איינטרעפֿפֿען דיעזער פֿרעמדען אַרצטליכען קאָממיסיאָן מיט פֿריידען ערוואַרטעט. מאן פֿערשפּריכט זיך דאָרט, דאס עבען דיעזע אַרצטליכע קאָממיסיאָן אן אָרט אונד שטעללע באלד דיא איבערצייגונג געווינגען ווערדע, וויא זעהר אללע נאכריכטען איבער דיא געפֿעהרליכקייט אונד דיא אויסברייטונג דער קראנקהייט אין רוסלאנד איבערטריעבען וואָרען. — איינע נייערע דעפּעשע אויס פּעטערסבורג מעלדעט, דאס דיא געזעללשאַפֿט, דיא וועהרענד דעם רוסיש-טירקישען קריעגעס זיך דער פּפֿלעגע דער קראנקען אונד פֿערוואונדעטען געווידמעט האט, נונמעהר איהרע טהעטיגקייט געגען דיא פֿערברייטונג דער כאָלערא-אַרטיגען קראנקהייט ריכטעט. זאָ ווערדען אללע פּערזאָנען, דיא אירגענדוואָ מיט איינעם פֿאָן דיעזער קראנקהייט בעפֿאַללענען מענשען אין בעריהרונג געקאָממען, שטרענג אבגעשפּערט. דיא קליידער, דיא זיא דאמאלס אם קאָרפּער האטטען, ווערדען זאָגלייך פֿערניכטעט. דיא ערוועהנטע געזעללשאַפֿט פֿערזיעהט נון דיעזע אבגעשפּערטען פּערזאָנען מיט דען נאָטהיגען לעבענס-מיטטעלן, וויא אויך מיט נייער קליידונג אונד וועשע. — אויס ביקארעסט ווירד טעלעגראפֿירט, דאס דיא דאָרטיגע קאממער (פּארלאמענט) דער רומענישען רעגיערונג דען בעטראג פֿאָן 450,000 פֿראנקס צור פֿערפֿיגונג געשטעללט, אום דיא נאָטהיגען מאסנאהמען געגען דיא איינשלעפּפּונג דער קראנקהייט אויף רומענישעם געביעט אונפֿערציגליך איינציפֿיהרען. (וואס דיעזע מאסנאהמען העלפֿען קאָננען, זאָלאנגע דאס רומענישע געביעט אלס דורכציגס-שטראסע פֿיר דיא רוסישען ארמעען דיענט, ערשיינט אונס אונבעגרייפֿליך!) — וויא אויס וויען בעריכטעט ווירד, זינד דיא האפֿען-שטעדטע פּיאומע אונד טריעסט מיט „קאראנטענע-אנשטאלטען“ פֿערזעהען, דאמיט פּערזאָנען אונד וואארען, דיא צור זעע אנלאנגען, דאס איננערע געביעט אונזערער מאָנארכיע ניכט בעטרעטען דירפֿען, בעפֿאָר מאן זיך דאפֿאָן איבערצייגט, דאס זיא פֿאָללקאָממען קראנקהייטס-פֿרייא זינד. — אויס מארקאָפּאָל, איינעם אָרטע אן דער גאליציש-רוסישען גרענצע, ווירד דיא רעגיערונג אויף דיא טאבאק- אונד וואארען-שמוגגלער אויפֿמערקזאם געמאכט, וועלכע לייכט דיא קראנקהייט איינשלעפּפּען קאָננען. עס ווערדען נעמליך גראָסע מאססען פֿאָן טאבאק אונד פּעלץ-וואארען אויס רוסלאנד נאך גאליציען געשמוגגעלט. דיא פּעלץ-וואארען קאָממען דירעקט אויס אסטראכאן. עס איזט אלזאָ לייכט מאָגליך, דאס וועהרענד דורך איינע גרענץ-אבשפּעררונג דער אָפֿפֿענטליכע האנדעל מיט רוסלאנד גענצליך אויפֿהאָרט, דיא קראנקהייט דעננאָך איינגעשלעפּפּט ווירד אונד צוואר דורך דען געהיימען שמוגגעל-האנדעל. האָפֿפֿענט-

---

פֿאָלליעטאָן.

דאס פֿערשוואונדענע טעסטאמענט.

(73-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„וואס דיינען סאמועל בעטריפֿפֿט (זאגטע מארקוס מיט איינעם שאדענ-פֿראָהען לאכען), זאָ ווירסט דוא נאָך צייטליך גענוג זיינע אנגעלעגענהייט ערפֿאהרען. — צוערסט אָרדנען וויר אונזערע אנגעלעגענהייט! דער צייגע סימאָן זישין מוס בעשטאָכען ווערדען. מאכ' דיר גאר קיין געוויססען דארויס, זעלבסט דיא רעגיערונג מאכט ביי דען רייכסראטהס-וואהלען דעראַרטיגע געשעפֿטע —, אונד ווענן דיא וועהלער, דיא פֿיר דאס וואָהל דעס גאנצען רייכעס שטיממען זאָללטען, בעשטאָכען ווערדען דירפֿען, זאָ דירפֿען וויר דאס אויך ביי איינעם צייגען מאכען. — אנדערערזייטס וויעדער זיכערע דיר דען אדאָלף. איך זאגטע דיר שאָן פֿריהער, דאס דיעזער מאנן דיינע טאָכטער ליעבט. זיעה צו, אָב דוא קיינען פֿערגלייך צו שטאנדע בריינגען קאנגסט. איין פּראָצעסס איזט יעדענפֿאללס אונאנגענעהם; פֿערליערסט דוא דענזעלבען, זאָ מוסט דוא דאס קאַפּיטאל מיט דען פֿיעל-יעהריגען צינזען צוריקצאהלען. דוא קאָממסט דאנן אויף דען בעטטעל-שטאב. מאכע דיך אלזאָ צו זיינעם שוויעגער-פֿאטער. דא וויר דיא וועספּע ניכט מאָרדען קאָננען, זאָ מיססען וויר איהר גיפֿט מילדערן. דיינע טאָכטער מוס אלזאָ דאס ווערקצייג זיין, איינען פֿערגלייך צו שטאנדע צו בריינגען. היטע דיך אבער יא, דאס אדאָלף ניכט ערפֿאהרע, מיט וועם דיינע טאָכטער יעטצט פֿערלאָבט איזט!“

ר' יעקב שטאנד נאָך אימער נאכדענקענד אונד פֿערווירדט, ער וואוסטע זיך ניכט אין דיעזען פֿיעלען איררגענגען צורעכט צו פֿינדען, ער פֿערשטאנד דען ווידערשפּרוך ניכט. ווענן דער צייגע בעשטאָכען ווירד, וואָצו איזט עס דען נאָך נאָטהווענדיג, זיך אויך נאָך אן אדאָלף צו בינדען? אונד אלס ער דיעזע פֿראגע נאָכמאלס אן מארקוס ריכטעטע, אנטוואָרטעטע דיעזער: „וויל איך גערנע איינען פֿיינדזעליגען פּראָצעסס מיט איינעם פֿיינדשאַפֿטליכען רעכטס-גאנגע פֿערמיישע. שאָן ווענן מיינער זעלבסט וועגען ווינשע איך, דאס איין מאנן וויא אדאָלף, דער זאָ פֿיעל געגען מיך וויים, אין דער פֿערוואנדשאַפֿט בלייבע, זאָנסט ווירדע איך מיך יא דיעזער זאכע ניכט זאָ אייפֿריג אנגענאָממען. געוויננע אלזאָ דיעזען מענשען דורך דיינע גראָססמוטה, עהע ער זיין פֿערמאָגען ערלאנגט. דער בעזיטץ מאכט איינען גראָססען אונטערשיעד אין דער שעטצונג דעס געלד-ווערטהעס — פֿערשטעהסט דוא?“

אלס ר' יעקב נאָך אימער גאפֿפֿענד דא שטאנד, דרעהטע איהם מארקוס דען ריקען צו, אונד זאגטע: „איך האבע הייטע אין דיעזער אנגעלעגענהייט צום לעטצטען מאלע מיט דיר געשפּראָכען, האבע דיר מיינע וואָרטע אָפֿט וויעדערהאָלט, דאס מיך שאָן איין עזעל פֿערשטעהען קאָננטע. יעטצט קיין וואָרט מעהר דאפֿאָן — אדיעא!“ דאמיט פֿערליעס מארקוס דאס צימער.

מארקוס בעגאב זיך אין זיין אנקליידע-צימער. נאך דער איבערשטאנדענען קראנקהייט פֿיהלטע ער זיך וויעדער פֿריש אונד געזונד — אונד ער דאכטע זיך: ווענן איך געזונד בין, קאנן איך מיך דורך אללע ווידערווערטיגקייטען אללײן דורכשלאגען. וואס געהען מיך דיא געשעפֿטע מיינעס שוואגערס אן, איך וויל פֿיר מיך לעבען אונד געניעססען. שאדע אום יעדען טאג, דען איך אָהנע גענוס פֿערליערע. — ער ריעף זיינען דיענער יאָהאנן, אונד זאגטע איהם: „יאָהאנן, יעטצט קאנן דאס לעבען וויעדער אנגעהען, איך פֿיהלע מיך וויעדער זאָ פֿריש, וויא איין פֿיש אים וואססער.“

„ווירקליך, וואהרהאַפֿטיג! (ריעף יאָהאנן) איהרע גנאדען זעהען יעטצט זאָ אויס, וויא איין 24 יעהריגער קאוואליער.“

„יא, יאָהאנן, ווענן מאן זיך אום דיא זאָרגען אנדערער מענשען ניכט קיממערט, קאנן מאן אימער יונג בלייבען. אבער איך רעדע ניכט פֿאָם שאָנען אויסזעהען. איין מאנן, דער געלד האט, ברויכט ניכט גערארע שאָן צו זיין. אלזאָ, שנעלל יאָהאנן, בעגיננען וויר וויעדער! אין מיינעם אלטער האבע איך ניכט זאָ פֿיעלע יאהרע מעהר צו פֿערשווענדען. יעדער טאג מוס גענוס בריינגען. נון, איך מוס דיר צייגען, איך ווערדע יענעם מעדכען, יענע פֿ א נ נ י, יא ערווישען. אללעס נעהמט זיינען רעכטען גאנג, ווענן איך עטוואס זעלבסט אונטערנעהמע. איך דענקע נאָך אן מיינע יונגען יאהרע, אין דענען איך עבענפֿאללס איין אונשולדיגעס מעדכען, נאמענס פֿאנני, ענטפֿיהרטע.“ — (זיעהע 46-טע פֿאָרטזעטצונג.)

לאססען וויר נון דען מארקוס ביי זיינען איינלייטונגען אונד פֿאָרבערייטונגען צו זיינעם „אבענטייער“ — אונד נעהען וויר צו ר' יעקב צוריק.

נאך פֿיעלעם נאכדענקען פֿאנד דיעזער ר' יעקב, דאס דער ראטה זיינעס באָזען שוואגערס דעננאָך איין געשיידטער איזט, אונד ער בעגאב זיך דירעקט צו זיינער טאָכטער טהערעזע.

„טהערעזע, מיינע ליעבע טאָכטער! (זאגטע ר' יעקב